

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

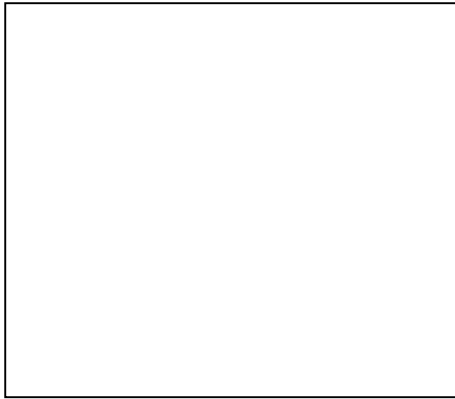
روایت پژوهی

رویکردی نو در جهت توسعه حرفه‌ای
معلمان و دانشجومعلمان

دکتر زهره کریمی
(استادیار دانشگاه فرهنگیان)

دکتر فرهاد سراجی
(استاد دانشگاه تهران)

روایت پژوهی

رویکردی نو در جهت توسعه حرفه‌ای معلمان و دانشجومعلمیان

تالیف: دکتر زهره کرمی - دکتر فرهاد سراجی

ناشر: آوای نور

چاپ: اول ۱۴۰۳

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۸۳-۰۴۲-۶

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،

پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

همه حقوق برای مؤلف محفوظ است. قیمت ..... تومان

پیش‌گفتار

امروزه با توجه به تغییرات اساسی که در تعلیم و تربیت روی داده، معیارهای توسعه حرفه‌ای معلم نسبت به گذشته، متحول شده است. امروزه فردی حرفه‌ای است که با کاربرد دانش در موقعیت‌های خاص، قادر باشد مسائل پیرامون خود را حل نماید. معلمان به‌منظور حرفه‌ای شدن باید دانش و مهارت‌هایی را کسب کنند. یکی از رویکردهای جدید برای کسب صلاحیت‌های حرفه‌ای معلم، رویکردهای مبتنی بر پژوهش است. روایت‌پژوهی از جمله رویکردهای پژوهش‌محوری است که معلمان و دانشجومعلمانی می‌توانند جهت توسعه حرفه‌ای خود از آن استفاده کنند. از آنجاکه هر روشی، دارای ساختار و مراحل خاصی است، نویسندگان در این کتاب، سعی نموده‌اند دانشجومعلمانی را با ماهیت، ساختار، مراحل و روش انجام روایت‌پژوهی آشنا نمایند. به همین منظور در فصل ۱ به روایت‌پژوهی، ماهیت، نظریات مبنایی، روش و مراحل انجام کار، کدگذاری، استخراج معانی، تجزیه و تحلیل و تفسیر روایت‌ها پرداخته شده است. در فصل ۲ به‌منظور آشنایی دانشجومعلمانی با استخراج معانی از روایت‌ها، نمونه روایت‌هایی در حوزه تعلیم و تربیت همراه با معانی استخراج شده از آن‌ها ارائه شده است. در فصل ۳ به نحوه کدگذاری و تحلیل و تفسیر روایت‌های تجربه شده دانشجومعلمانی در کلاس درس کارورزی، اشاره شده است. در فصل ۴، روایت‌پژوهی به‌عنوان برنامه درسی، مورد بحث قرار گرفته است. نمونه تجربه‌های کاربرد روایت‌پژوهی در تربیت معلم، در فصل ۵ ارائه شده و در فصل ۶، نقش روایت‌پژوهی در توسعه حرفه‌ای معلمان و دانشجومعلمانی، مورد بحث قرار گرفته است.

این کتاب به‌عنوان منبع درس پژوهش و توسعه حرفه‌ای (بخش روایت‌پژوهی) و کارورزی ۱ برای کلیه رشته‌های تحصیلی دانشگاه فرهنگیان می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد؛ ولی با توجه به مطالب، برای معلمان و رشته‌های علوم تربیتی سایر دانشگاه‌ها نیز قابل استفاده است. نویسندگان جهت درک بهتر مطالب، سعی نموده‌اند مطالب را به شیوه‌ای کاربردی، همراه با نمونه‌ها و مثال‌های متنوع و متعدد ارائه دهند. در پایان از خوانندگان محترم درخواست می‌شود نظرات، پیشنهادات و انتقادات خود را جهت رفع اشکالات در چاپ بعدی، به آدرس زیر ارسال نمایند.

زهره کرمی - فرهاد سراجی

Karami.edu@cfu.ac.ir

زمستان ۱۴۰۲

فهرست مطالب

فصل ۱: روایت پژوهی	۱
مقدمه	۲
روایت پژوهی	۶
نظریات مبنایی روایت پژوهی	۹
۱. نظریه یادگیری از طریق تجربه دیویی	۱۱
۲. نظریه عمل گرای شوآب	۱۲
۳. نظریه عمل و تدریس فکورانه شون	۱۴
۴. نظریه دانش عملی شخصی کانلی و کلندینین	۱۷
داستان و روایت	۱۷
بخش های اصلی یک روایت	۲۰
ویژگی های روایت	۲۱
انواع روایت های معلمان	۲۲
کاربردهای روایت پژوهی	۲۳
روایت پژوهی در تربیت معلم	۲۵
ویژگی های روایت پژوهی	۲۶
سه بعد در روایت پژوهی	۲۹
منابع جمع آوری داده ها در روایت پژوهی	۳۰
فعالیت های مشارکت کنندگان در روایت پژوهی	۳۳
فرایند انجام روایت پژوهی	۳۷
تحلیل روایت ها و استخراج معانی از آنها	۴۲
فرایند تحلیل داده ها در روایت پژوهی	۴۶
اعتبار و پایایی در روایت پژوهی	۵۱
مزایای روایت پژوهی	۵۴

.....	محدودیت‌های روایت‌پژوهی	۵۵
.....	فصل ۲: استخراج معنی از نمونه روایت‌هایی در حوزه تعلیم و تربیت	۵۷
.....	روایت ۱: تنبیه بدنی	۵۸
.....	روایت ۲: تحریک غرور و افتخارات دانش‌آموز	۶۰
.....	روایت ۳: توجه به انگیزه‌های درونی	۶۲
.....	روایت ۴: پرهیز از شک و تردید و اتهام عجولانه	۶۳
.....	روایت ۵: روش تدریس مبتنی بر تجربه	۶۵
.....	روایت ۶: تدریس مبتنی بر خاطره‌گویی	۶۵
.....	روایت ۷: پرهیز از خرد کردن شخصیت دانش‌آموزان	۶۶
.....	روایت ۸: ضعف معلم در کنترل و اداره کلاس	۶۷
.....	روایت ۹: اعلام اعتراض دانش‌آموزان به سؤالات	۶۷
.....	روایت ۱۰: آزمون تحلیلی و Open Book	۶۸
.....	روایت ۱۱: عدم برنامه‌ریزی در تدریس	۷۰
.....	روایت ۱۲: فعالیت‌های نسنجیده معلم	۷۰
.....	روایت ۱۳: وادار نمودن فراگیر به تلاش برای برطرف نمودن ضعف‌هایش	۷۱
.....	روایت ۱۴: ایجاد ارتباط افقی بین درس ریاضی و سایر دروس	۷۳
.....	روایت ۱۵: ایجاد ارتباط افقی بین دروس از طریق مفاهیم آموخته شده قبلی	۷۴
.....	روایت ۱۶: ایجاد ارتباط افقی بین دروس از طریق درس مورد علاقه	۷۵
.....	روایت ۱۷: ایجاد ارتباط افقی بین املا و سایر دروس	۷۶
.....	روایت ۱۸: ایجاد ارتباط افقی بین دروس از طریق مفاهیم آموخته شده سایر دروس	۷۶
.....	روایت ۱۹: ایجاد ارتباط افقی بین دروس از طریق جمله‌سازی با مفاهیم سایر دروس	۷۷
.....	روایت ۲۰: ایجاد ارتباط افقی بین درس تربیت بدنی و سایر دروس	۷۷
.....	روایت ۲۱: ایجاد ارتباط افقی بین دروس از طریق انشانویسی	۷۸
.....	روایت ۲۲: یادگیری دانش موضوعی از طریق روایت‌پژوهی	۷۹

- روایت ۲۳: آشنایی با اقدام پژوهی به عنوان روشی برای حل مسئله ۷۹
- روایت ۲۴: آشنایی با اصول و فنون معلمی ۸۰
- روایت ۲۵: آشنایی با ویژگی‌های شخصیتی معلم ۸۲
- روایت ۲۶: تدریس مبتنی بر تحقیق ۸۳
- روایت ۲۷: ارتباط دادن درس با زندگی ۸۴
- روایت ۲۸: ارتباط دادن فعالیت‌های کلاسی با علائق دانش‌آموزان ۸۵
- فصل ۳: کدگذاری و تحلیل و تفسیر نمونه روایت‌های تجربه شده دانشجومعلم ۸۷**
- نمونه ۱: روایت تجربه تدریس دانشجومعلم در کلاس درس کارورزی ۸۹
- نمونه ۲: روایت تجربه تدریس دانشجومعلم در کلاس درس کارورزی ۹۱
- نمونه ۳: روایت‌های تجربه تدریس دانشجومعلم در کلاس درس کارورزی ۹۲
- نمونه ۴: روایت‌های تجربه دانشجومعلم در کلاس درس کارورزی ۹۴
- نمونه ۵: روایت‌های تجربه دانشجومعلم در کلاس درس کارورزی ۹۵
- نمونه ۶: روایت‌های تجربه دانشجومعلم در کلاس درس کارورزی ۹۶
- نمونه ۷: روایت‌های تجربه دانشجومعلم در کلاس درس کارورزی ۹۸
- نمونه ۸: روایت‌های تجربه دانشجومعلم در کلاس درس کارورزی ۱۰۰
- نمونه ۹: روایت‌های تجربه دانشجومعلم در کلاس درس کارورزی ۱۰۱
- نمونه ۱۰: روایت تجربه فعالیت تدریس موضوعی درس ریاضی ۱۰۲
- تحلیل و تفسیر و استخراج معانی از روایت ۱۰: ۱۰۵
- فصل ۴: روایت پژوهی به عنوان برنامه درسی ۱۰۹**
- برنامه درسی روایت پژوهی ۱۱۰
- کسب دانش از طریق تجربه ۱۱۰
- کسب دانش عملی شخصی ۱۱۱
- ایجاد ارتباط بین دانش عملی شخصی و دانش حرفه‌ای ۱۱۵
- برنامه درسی به‌عنوان تجربه زندگی ۱۱۷

۱۲۱.....	معلمان به‌عنوان طراحان و سازندگان برنامه درسی .....
۱۲۵.....	فصل ۵: تجربه‌های کاربرد روایت پژوهی در تربیت معلم .....
۱۲۶.....	تجربه ۱: (یو، ۲۰۰۵) .....
۱۳۱.....	فعالیت‌های روایت‌پژوهی .....
۱۳۹.....	تجربه ۲: (داک و دن هرتاگ، ۲۰۰۸) .....
۱۴۳.....	تجربه ۳: (بلیک و هینس، ۲۰۰۹) .....
۱۴۷.....	تجربه ۴: (مینگ و کی وک، ۲۰۱۱) .....
۱۵۵.....	تجربه ۵: (چن، ۲۰۱۲) .....
۱۶۱.....	فصل ۶: نقش روایت‌پژوهی بر توسعه حرفه‌ای معلمان و دانشجومعلمان .....
۱۶۲.....	توسعه حرفه‌ای معلم .....
۱۷۰.....	الف. توسعه حرفه‌ای معلم مبتنی بر پژوهش .....
۱۷۲.....	ب. توسعه حرفه‌ای مبتنی بر تجربه و عمل فکورانه .....
۱۷۵.....	روایت‌پژوهی و توسعه حرفه‌ای معلم .....
۱۸۵.....	نقش روایت‌پژوهی در توسعه حرفه‌ای معلم (بر اساس نتایج پژوهش‌ها) .....
۱۹۸.....	منابع و مأخذ .....